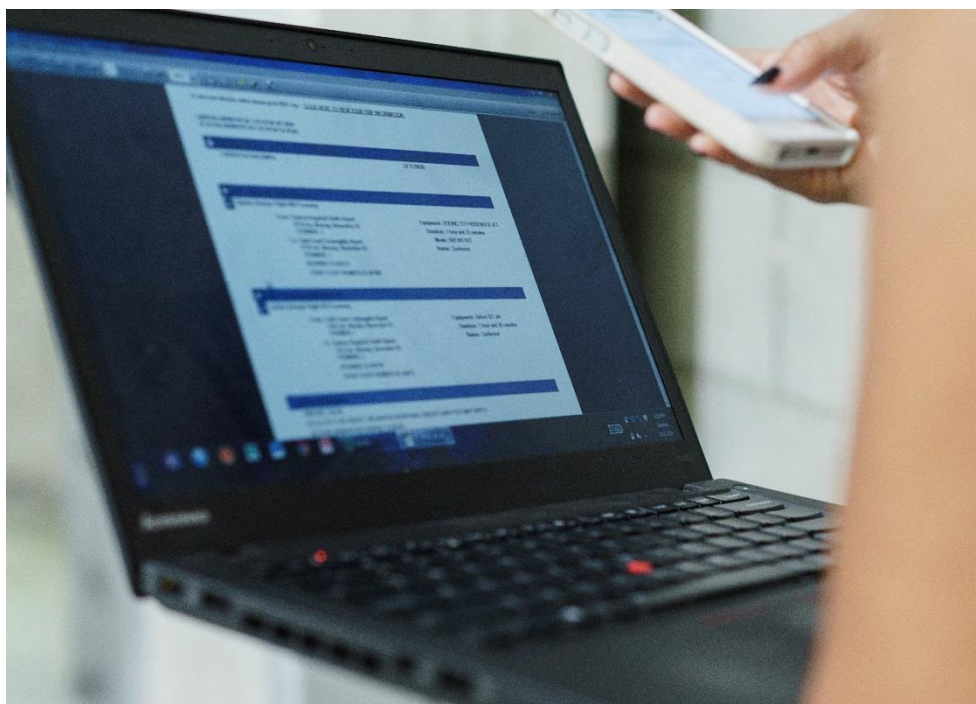

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos

Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugos

Užsienio šalių patirties analizės ataskaita (R2)

2018 m. vasario 9 d.
Vilnius

Dokumento pakeitimai

Lentelė Nr. 1. Dokumento pakeitimų valdymas

Data	Aprašymas	Redaguotos dalys
2018-01-17	Pateiktas dokumento projektas derinimui	-
2018-01-24	Pateiktas papildytas dokumentas	Papildytos visos dalys
2018-01-31	Pateiktas papildytas dokumentas	Papildytos visos dalys

Informacinės visuomenės plėtros komitetui
prie Susisiekimo ministerijos
Gedimino pr. 7,
LT-01103 Vilnius

2018 m. vasario 17 d.

Projekto „Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugos“ užsienio šalių patirties analizės ataskaita

Gerbiamieji,

Šią ataskaitą parengė UAB „PricewaterhouseCoopers“, (toliau – Paslaugų teikėjas arba PwC), remiantis 2017 m. gruodžio 11 d. sudaryta pirkimo sutartimi Nr. 6F-52 (toliau – Sutartis), sudarytą su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Perkančioji organizacija, IVPK).

Darbo apimtis

Užsienio šalių patirties analizės ataskaitos (toliau – Ataskaita) apimtis buvo apibrėžta pirkimo „Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugos“ techninėje specifikacijoje (toliau – Techninė specifikacija). Ataskaitoje pateikiama informacija yra susijusi su ES ir kitų pažangių šalių patirties atliekant duomenų atvėrimo pažangos bei socialinio, politinio ir ekonominio poveikio vertinimą analize, siūlymais dėl duomenų atvėrimo pažangos bei poveikio vertinimo metodikų pasirinkimo, vertinimo atlikimo tvarkos Lietuvoje bei kitomis sritimis, susijusiomis su Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugomis (toliau – Projektas, Paslaugos) ir Techninėje specifikacijoje nurodytais reikalavimais.

Darbo metodika

Ataskaita parengta remiantis Techninėje specifikacijoje nurodytais dokumentais bei reikalavimais, PwC pateiktu techniniu pasiūlymu ir susitikimų metu gauta medžiaga. PwC nesiėmė priemonių šaltinių patikimumui nustatyti ir papildomai netikrino pateiktos informacijos. Todėl PwC nesuteikia tiesioginių ar numanomų garantijų kitiems asmenims (išskyrus IVPK pagal Sutartį) dėl Ataskaitos tikslumo ar išsamumo.

Darbus pagal Sutartį atlikome iki 2018 m. sausio 17 d. Ataskaitoje neaptariami vėlesnių įvykių ar aplinkybių padariniai, taip pat vėliau paaiškėjusi informacija. Negalime nustatyti, kokią įtaką šie darbai arba tyrimai būtų turėję Ataskaitos parengimui.

Atkreipiame Jūsų dėmesį į Ataskaitoje išdėstytas svarbias mūsų pateikiamas prielaidas. Paslaugų teikėjas neatsako kitiems asmenims (išskyrus IVPK pagal Sutartį) už Ataskaitos rengimą. Be to, Paslaugų teikėjas neprisiima sutartinės, deliktinės ir kitokios atsakomybės (neatsižvelgiant į ieškinio formą) taikytinos teisės leistina apimtimi ir neprisiima atsakomybės už kitų asmenų patirtus padarinius (išskyrus IVPK Sutarties pagrindu) ar kitus pagal šią Ataskaitą priimtus sprendimus ar atsisakymą juos priimti.

Dokumento platinimas ir atsakomybė

Asmuo, susipažinęs ir perskaitęs šią Ataskaitą, sutinka ir įsipareigoja laikytis šių sąlygų:

- Ataskaitos skaitytojas supranta, kad Ataskaita pagrįsta ekspertiniu vertinimu;

- Ataskaitos skaitytojas supranta, kad Paslaugų teikėjo darbai yra atlikti pagal mūsų kliento – IVPK – nurodymus ir skirti tik mūsų klientui;
- Ataskaitos skaitytojas pripažįsta, kad Ataskaita parengta mūsų kliento – IVPK – nurodymu, todėl į ją gali būti įtraukta ne viskas, kas svarbu skaitytojui;
- Ataskaitos skaitytojas sutinka, kad PwC, jos partneriai, įgaliotojai, darbuotojai ir atstovai neprisiima sutartinės ar deliktinės atsakomybės (įskaitant aplaidumą ir teisės aktuose nustatytų įsipareigojimų pažeidimą ir kt.) ir neatsako už žalą, išlaidas ar nuostolius, patirtus skaitytojui vadovaujantis šiuo dokumentu ar su juo susipažinus.

Bendroji informacija

Jeigu kiltų klausimų dėl šios Ataskaitos turinio, prašome kreiptis į Justą Urboną telefonu +37065511056 arba el. paštu justas.urbonas@pwc.com.

Pagarbiai

Audrius Leipus
UAB „PricewaterhouseCoopers“
Konsultacijų skyriaus vyr. projektų vadovas

Turinys

Sąvokos ir sutrumpinimai	6
1. Duomenų atvėrimo pažangos lygiai	7
2. Duomenų atvėrimo poveikio samprata	10
3. ES šalių analizė.....	12
3.1. Prancūzija.....	12
3.2. Suomija.....	13
3.3. Airija	15
3.4. Ispanija	16
3.5. Nyderlandai.....	18
4. Užsienio šalių analizė.....	19
4.1. Jungtinės Amerikos Valstijos	19
4.2. Australija	21
4.3. Kanada.....	22
5. Tarptautinės organizacijos	24
5.1. Europos Komisija.....	24
5.2. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos	25
6. Siūlomi duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo rodikliai	26
7. Nepriklausomo vertinimo taikymas.....	29
8. Išvados ir rekomendacijos dėl duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo metodikų pasirinkimo bei vertinimo atlikimo tvarkos Lietuvoje	29

Sąvokos ir sutrumpinimai

Sąvoka	Paaiškinimas
Ataskaita	Užsienio šalių patirties analizės ataskaita
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
ES	Europos Sąjunga
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
IT	Informacinės technologijos
IVPK, Perkančioji organizacija	Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos
Projektas, Paslaugos	Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugos
PwC, Paslaugų teikėjas	UAB „PricewaterhouseCoopers“
Sutartis	Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „PricewaterhouseCoopers“ 2017 m. gruodžio 11 d. sudaryta pirkimo sutartis Nr. 6F-52
Techninė specifikacija	Lietuvos atvirų duomenų formavimo metodologinių ir teisinio reglamentavimo priemonių įgyvendinimui bei tam reikalingų valstybės institucijų darbuotojų kompetencijų ugdymo paslaugų techninė specifikacija

1. Duomenų atvėrimo pažangos lygiai

Šios ataskaitos apimtyje atviri duomenys suprantami kaip laisvai prieinami institucijos veikloje ar dokumentuose užfiksuoti duomenys, informacija ar jos dalis, nepaisant jų pateikimo būdo, formos ir laikmenos, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų duomenis, valstybės informacinės sistemos duomenis, kuriuos visi asmenys gali pakartotinai naudoti ir platinti bet kokių tikslu, nurodydami jų šaltinį ir tik tomis pačiomis sąlygomis, kuriomis buvo gauti¹.

Duomenų atvėrimo pažangos lygiai yra matuojami skirtingais būdais. Toliau pateikiamas didžiausių ir labiausiai paplitusių duomenų atvėrimo pažangos metodų apžvalga.

Europos duomenų portalas (angl. *European Data Portal*) kiekvienais metais atlieka Europos Sąjungos (toliau – ES) šalių duomenų atvėrimo pažangos vertinimą, kuriai išmatuoti pasirenka šiuos rodiklius:

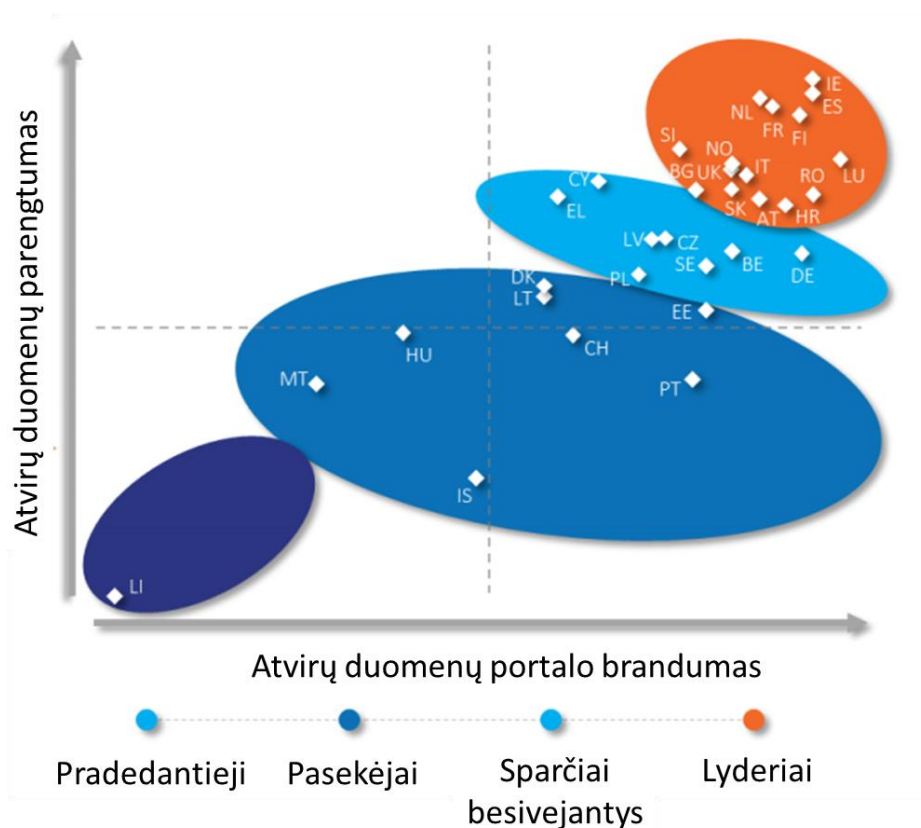
- Atvirų duomenų parengtumas – politinė aplinka ir atvirų duomenų naudojimas:
 - Politinė aplinka;
 - Centrinis koordinavimas;
 - Licencijavimo normos;
 - Atvirų duomenų naudojimas.
- Atvirų duomenų portalo brandumas:
 - Atvirų duomenų portalo funkcionalumai;
 - Pakartotinis atvirų duomenų panaudojimas;
 - Atvirų duomenų rinkinių įvairovė.
- Atvirų duomenų parengtumas – poveikis:
 - Politinis poveikis;
 - Socialinis poveikis;
 - Ekonominis poveikis.

Susumavus šiuos rodiklius, ES šalys skirstomos į 4 pagrindinius duomenų atvėrimo pažangos lygius:

- **Pradedantieji** (angl. *Beginners*) (šiai kategorijai priskiriama ir Lietuva) – šalys, žengusios pirmuosius žingsnius atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimo srityje, bet kol kas neužtikrinusios visapusiško duomenų prieinamumo. Atvirų duomenų portalų funkcionalumai riboti, nedidelė duomenų rinkinių įvairovė.
- **Pasekėjai** (angl. *Followers*) – šalys, turinčios aiškia atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimo viziją ir pažangius atvirų duomenų portalų funkcionalumus, tačiau duomenų rinkinių atvėrimas vykdomas labiau chaotiškai ir ribotai.
- **Sparčiai besivejantys** (angl. *Fast-trackers*) – šalys, per nedidelį laiką padariusios žymų progresą vienoje ar keliose duomenų atvėrimo pažangos vertinimo sričių, tačiau turinčios kur tobulėti.
- **Lyderiai** (angl. *Trendsetters*) – labiausiai atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimo srityje pažengusios šalys, vykdančios koordinuotą ir kryptingą duomenų atvėrimo politiką ir turinčios pažangius atvirų duomenų portalus.

Toliau esančiame paveiksle pateikiamas ES šalių duomenų atvėrimo pažangos vertinimas, remiantis 2017 m. duomenimis.

¹ Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3a0d20c04e8311e6b72ff16034f7f796>

Paveikslas Nr. 1. ES šalių duomenų atvėrimo pažangos vertinimas (2017 m. duomenys)²

2017 m. duomenimis, Airija buvo labiausiai pažengusi ES šalis duomenų atvėrimo srityje (surinko 96% taškų, lyginant su maksimaliu vertinimu). Antroje vietoje – Ispanija (94%), trečioje – Nyderlandai (92%). Lietuva šiame vertinime užėmė 25-tą vietą (56%).

Tarptautiniame kontekste duomenų atvėrimo pažangą taip pat vertina Pasaulinio žiniatinklio asociacija (angl. *World Wide Web Foundation*), atliekanti **Atvirų duomenų barometro** (angl. *Open Data Barometer*) tyrimą. Tyrimas apima 115 pasaulio šalių, suskirstytų pagal regionus vertinimą (Lietuva į šį vertinimą nėra įtraukta), remiantis nepriklausomų ekspertų apklausos duomenimis, šalių centrinės valdžios institucijų užpildytos apklausos duomenimis, tarptautinių organizacijų (Pasaulio banko, Pasaulio ekonomikos forumo, Jungtinių Tautų Organizacijos ir kt.) surinktais statistikos duomenimis bei šalių įvertinimu remiantis Atvirų duomenų chartijoje apibrėžtais principais (tikslumas, prieinamumas, palyginamumas ir kt.).

Įvertinus šiuos principus, šalių vertinimas yra paskirstomas į tris pagrindinius rodiklius:

- Atvirų duomenų iniciatyvų parengtumas;
- Atvirų duomenų programų įgyvendinimas;
- Atvirų duomenų poveikio verslui, politikai ir visuomenei mastas.

Remiantis rodiklių įverčiais, sudaromas Atvirų duomenų barometro reitingas. 2017 m. duomenimis, pirmą vietą šiame reitinge užima Jungtinė Karalystė, antrą – Kanada, trečią – Prancūzija. Į labiausiai

² Šaltinis:

https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/edp_landscaping_insight_report_n3_2017.pdf

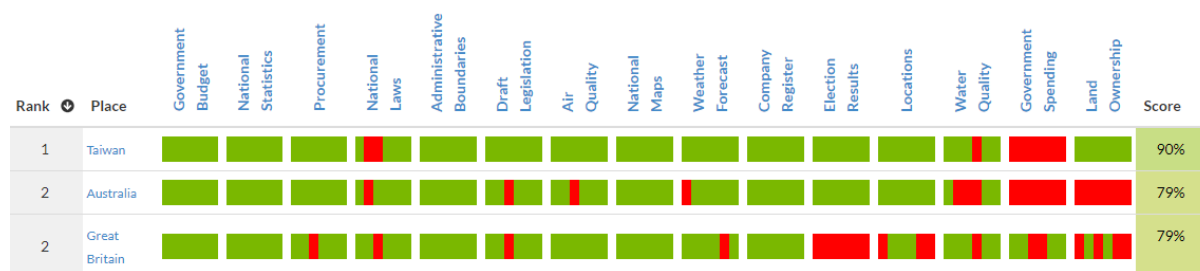
pažengusių šalių penketuką taip pat įtrauktos Jungtinės Amerikos Valstijos (toliau – JAV), Pietų Korėja ir Australija (dalijasi 5-tąją vietą).

Atvirų duomenų indeksas (angl. *Global Open Data Index, GODI*) kasmet atlieka atvirų duomenų pažangos vertinimą ir šalių reitingavimą, atsižvelgiant į tai, kaip šalių atvirų duomenų politika atitinka „Atvirų duomenų“ apibrėžimą, kurį nurodo Atvirų žinių asociacija (angl. *Open Knowledge Foundation*)³. Taip pat atsižvelgiama į šiuos aspektus:

- Viešojo sektoriaus institucijų ir centrinės valdžios išitraukimas atveriant duomenis;
- Duomenų atvėrimo procedūrų ir rodiklių reglamentavimas nacionaliniu lygiu;
- Duomenų kategorijų (pateikiama toliau) ir savybių atitikimas nustatytais savybėms (pvz., duomenų rinkinių atnaujinimo intervalai, jų išsamumas, aprėptis ir kt.).

Atvirų duomenų indeksas vertina šias duomenų kategorijas: valstybės biudžetas, nacionalinės statistikos rodikliai, pirkimai, nacionaliniai įstatymai, administracinės ribos, įstatymų projektai, oro kokybė, žemėlapiai, orų informacija, įmonių registrai, rinkimų rezultatai, vietovės, vandens kokybė, valdžios sektoriaus išlaidos, žemės nuosavybė.

Remiantis šiais rodikliais, 2016 m. duomenimis Atvirų duomenų indekse pirmauja Taivanas, Australija, Didžioji Britanija, Prancūzija, Suomija, Kanada ir Norvegija. Lietuva į šį vertinimą taip pat nebuvo įtraukta. Toliau pateikiamas Atvirų duomenų indekso ekranvaizdis.

Paveikslas Nr. 2. Atvirų duomenų indekso ekranvaizdis⁴

Toliau lentelėje pristatoma kitų duomenų atvėrimo pažangos vertinimo tyrimų suvestinė.

Lentelė Nr. 1. Kiti duomenų atvėrimo pažangos vertinimo tyrimai

Vertinimas	Vertinimo metodas	Vertinimo objektas ir šaltinis
Atvirų duomenų stebėtojas (angl. <i>Open Data Monitor</i>)	Automatinė atvirų duomenų portalų analizė	Nacionaliniai atvirų duomenų portalai ES šalyse. Šaltinis: https://opendatamonitor.eu/
Europos Viešojo sektoriaus informacijos direktyvos įgyvendinimo suvestinė (angl. <i>European PSI Scoreboard</i>)	Viešojo sektoriaus informacijos direktyvos perkėlimo kokybiniai rodikliai	ES šalys. Šaltinis: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/psi-group-scoreboard
Atvirų duomenų kompasas (angl. <i>Open Data Compass</i>)	Analizės rezultatai, kokybiniai rodikliai	Pasaulio šalys. Šaltinis: https://compass.arachnys.com/#compass

³ Šaltinis: <http://opendefinition.org/>

⁴ Šaltinis (naudota 2018 m. sausio mėn.): <https://index.okfn.org/place/>

2. Duomenų atvėrimo poveikio samprata

Duomenų atvėrimo poveikis šioje ataskaitoje suprantamas kaip atvirų duomenų iniciatyvos sąlygota pridėtinė vertė šalies (šalių) ekonomikai, socialinei ir politinei aplinkai.

Atvirų duomenų poveikį išmatuoti sudėtinga, ypač socialiniame ir politiniame kontekste, kadangi duomenų atvėrimo įtaka šioms sritims negali būti apibrėžta įprastais „priežasties“ ir „pasekmės“ ryšiais, taip pat tokių ryšių formavime dažniausiai dalyvauja ir kitos suinteresuotos šalys bei poveikio šaltiniai, reikalingi istoriniai (ilgalaikiai) duomenys, o duomenų atvirų duomenų iniciatyva yra sąlyginai nauja.

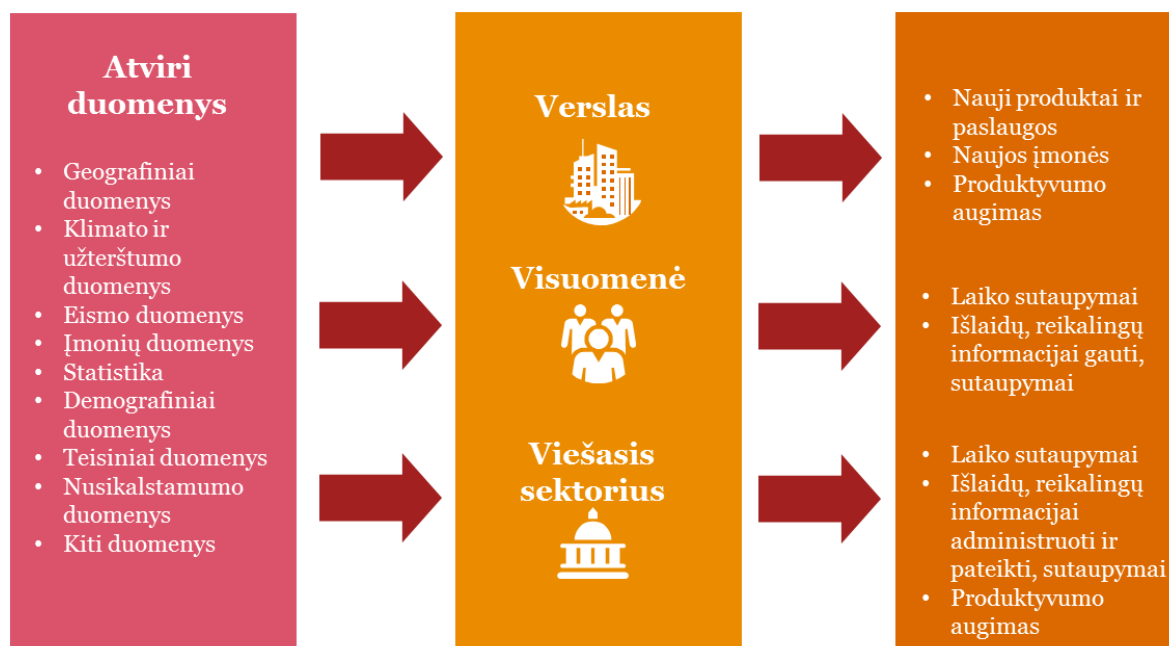
Be to, duomenų atvėrimo poveikis yra didžiąja dalimi sąlygotas duomenų atvėrimo pažangos lygio, t. y. vien atvėrti neapdorotų duomenų nepakanka, siekiant, kad jie būtų naudojami ir turėtų poveikį ekonomikai, socialinei ir politinei aplinkai. Atvirų duomenų pridėtinė vertė (poveikis) kuriamas tuomet, kai atviriems duomenims suteikiamas kontekstas (metaduomenys), jie apdorojami ir pateikiami taip, kad naudotojams būtų patogiu juos pakartotinai naudoti. Atvirų duomenų vertės kūrimo grandinė pateikiama paveiksle toliau.

Paveikslas Nr. 3. Atvirų duomenų vertės grandinė

Pirmuoju etapu vykdomas pirminis neapdorotų duomenų surinkimas, kuris savaime nesukuria pridėtinės vertės (duomenys nėra naudojami). Antruoju etapu duomenys agreguojami ir patalpinami į duomenų bazę, kurioje būtų prieinami duomenų naudotojams – duomenys tampa atviri ir pradedama kurti pridėtinė atvirų duomenų vertė. Trečiuoju ir ketvirtuoju etapu duomenys yra apdorojami, sugrupuojami pridedami metaduomenys, kuriami patogesni duomenų peržiūros ir analizės mechanizmai, vykdoma atvirų duomenų sklaida, skatinanti pakartotinį jų panaudojamumą. Visas šis procesas įgyvendinamas ir pridėtinė vertė sukuriama vystant atvirų duomenų technologinius įrankius ir platformas.

Įvairūs atlikti tyrimai ir studijos nustatė, kad duomenų atvėrimas šaliai gali turėti įvairialypį teigiamą poveikį. Viena iš labiausiai matomų ir išmatuojamų poveikio sričių – duomenų atvėrimo ekonominė nauda. Toliau esančiame paveiksle pateikiamos duomenų atvėrimo ekonominio poveikio sritys verslui, visuomenei ir viešajam sektoriui.

Paveikslas Nr. 4. Duomenų atvėrimo ekonominio poveikio sritys

Vienas iš didžiausių galimų duomenų atvėrimo ekonominį poveikį sąlygojančių variklių – smulkaus ir vidutinio verslo įmonės, dirbančios tose srityse, kur duomenys yra naudojami kaip pagrindinis veiklos operacijų vykdymo komponentas (tyrimai, analizės, žiniasklaida, leidyba, moksliniai tyrimai, finansai, kreditingumas, mokymai, žmogiškieji išteklių ir kt.)

Duomenų atvėrimo poveikio vertinimo metodai gali būti skirstomi į 2 požiūrius – vertinimas „iš viršaus į apačią“ (makroekonominis) bei „iš apačios į viršų“ (mikroekonominis). Makroekonominio vertinimo metu matuojama duomenų atvėrimo sukuriama vertė ir išteklių, pasitelkiami šių duomenų surinkimui arba naudojimui. Toks požiūris yra naudingas, siekiant nustatyti esamą duomenų atvėrimo poveikio mastą bei prognozuoti duomenų atvėrimo poveikį visos šalies ekonomikos mastu.

Mikroekonominio vertinimo metu analizuojami atskiri poveikio komponentai, apklausos, atvejų analizės, produktyvumo skaičiavimai, kuriuos sudėjus siekiama apskaičiuoti suminį poveikio vertinimą. Toks požiūris gali būti pritaikomas siekiant palyginti pridėtinį duomenų atvėrimo poveikį šalies ekonomikai.

Nors abu požiūriai turi ir privalumų, ir trūkumų (pvz., naudojant mikroekonominį požiūrį nėra atsižvelgiama į platesnę ekonominę įtaką, kurią gali daryti duomenų atvėrimas), naudojant abu modelius gali būti pasiekiamas išsamesnis vertinimo rezultatas.

Šios analizės tikslais duomenų atvėrimo poveikis bus skirstomas į 3 aspektus:

- Socialinis – duomenų atvėrimas daro įtaką socialinės integracijos, visuomenės gerovės ir aplinkos tvarumo didinimui (matuojama kokybiniais rodikliais);
- Ekonominis – duomenų atvėrimas daro įtaką verslo, inovacijų ir šalies ekonominio augimo didinimui (matuojama kokybiniais ir kiekybiniais rodikliais).
- Politinis – duomenų atvėrimas daro įtaką viešojo sektoriaus efektyvumo, skaidrumo ir atskaitomybės didinimui (matuojama kokybiniais rodikliais).

Remiantis šiais trimis aspektais, toliau esančiuose skyriuose pateikiama 5 ES šalių (Prancūzijos, Suomijos, Airijos, Ispanijos, Nyderlandų), 3 užsienio (ne ES šalių – JAV, Australijos ir Kanados) bei 2 tarptautinių organizacijų (Europos Komisijos ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos) duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio analizė. Šalys buvo pasirinktos atsižvelgiant į atvirų duomenų pažangos vertinimuose nurodytas pažangiausias šalis, taip vertinant jų praktikos pritaikomumą Lietuvai.

3. ES šalių analizė

3.1. Prancūzija

Prancūzija daugelyje atvirų duomenų pažangos vertinimo reitingų užima vieną iš lyderių pozicijų tiek ES, tiek ir pasauliniame kontekste. Prancūzija taiko decentralizuotą atvirų duomenų valdymo modelį – veikia ne tik nacionalinis atvirų duomenų portalas <https://www.data.gouv.fr>, bet ir regioniniai bei vietos atvirų duomenų prieigos portalai. Pavyzdžiui, „OpenDataFrance“ asociacija yra atsakinga už atvirų duomenų surinkimą vietos lygiu, taip pat veikia privačios įmonės, siūlančios atvirų duomenų surinkimo paslaugas.

Toliau lentelėje pateikiama Prancūzijos patirties analizė duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo srityje.

Lentelė Nr. 2. Prancūzijos patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas 	Duomenų atvėrimo pažanga, atsižvelgiant į atvirų duomenų paklausos ir pasiūlos rodiklius.	<ul style="list-style-type: none"> Vertinimas atliekamas decentralizuotai, t. y. nėra vieningos duomenų atvėrimo pažangos vertinimo metodikos. Nustatomi ir stebimi pagrindiniai veiklos rodikliai (angl. <i>Key performance indicators</i>), susiję su (1) atvertų duomenų parengtumu, (2) atvirų duomenų iniciatyvų įgyvendinimu ir (3) kokybiniais bei kiekybiniais poveikiu. Matuojami atvirų duomenų portalo renkami statistiniai duomenys: atvertų duomenų rinkiniai, lankytojai, šaltiniai, duomenis skelbiančios organizacijos, pakartotinio panaudojimo atvejai ir diskusijų skaičius.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis 	<ul style="list-style-type: none"> Viešų ir privačių išteklių efektyvus naudojimas; Inovacijų, naujų produktų ir paslaugų kūrimo skatinimas; Įėjimo į rinką barjerų mažinimas smulkaus ir vidutinio verslo įmonėms; Informacijos asimetrijos tarp verslo sektorių mažinimas; Viešojo ir privataus sektoriaus 	Modelis „iš viršaus į apačią“, t. y. matuojama duomenų atvėrimo sukuriama vertė ir ištekliai, pasitelkiami šių duomenų surinkimui arba naudojimui. Analizė atliekama įvertinus: <ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų pasiūlą – papildomas investicijas ir kitus kaštus, reikalingus surinkti ir paskelbti atvirus duomenis; Atvirų duomenų paklausą – atvirų duomenų naudotojų / pakartotinių naudotojų išlaidas atviriems duomenis (tuo atveju, kai duomenis perpanaudoja verslai, sukuriantys produktus arba paslaugas).

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis 	bendradarbiavimo, kuriant pridėtinę vertę, skatinimas. <ul style="list-style-type: none"> Aplinkos tvarumo didinimas; Socialinės atskirties mažinimas; Viešojo sektoriaus organizacijų efektyvumo didinimas; Viešojo sektoriaus skaidrumo didinimas. 	Apklausos, nacionalinių rodiklių stebėseną, studijų ir tyrimų analizė, priežasties-poveikio analizė ⁵ .

Išvados:

- Prancūzija duomenų atvėrimo poveikį ir pažangą vertina decentralizuotai, nesivadovauja vieninga vertinimo metodika.
- Nustatomi ir stebimi pagrindiniai veiklos rodikliai (angl. *Key performance indicators*), susiję su (1) atvertų duomenų parengtumu, (2) atvirų duomenų iniciatyvų įgyvendinimu ir (3) kokybiniais bei kiekybiniais poveikio rodikliais.
- Didelis dėmesys skiriamas atvirų duomenų įtakai socialinės atskirties mažinimui.

3.2. Suomija

2011 m. Suomijos vyriausybė priėmė rezoliuciją dėl atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimo bei nustatė nuoseklius šios iniciatyvos įgyvendinimo tikslus. Iki 2020 m. Suomijos vyriausybė tikisi atverti visus pagrindines viešojo sektoriaus duomenų bazes.

Duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimas Suomijoje taip pat buvo atliekamas remiantis nuoseklia duomenų atvėrimo stebėsenos ir įvertinimo metodika, o 2017 m. buvo užbaigtas tyrimas⁶, apibendrinantis surinktus duomenis, metodus ir priemones, skirtas duomenų atvėrimo poveikio vertinimui. Tyrimo rezultatai labiausiai akcentuojami į socialinio ir ekonominio duomenų atvėrimo poveikio įvertinimą (pateikiama lentelėje žemiau).

Lentelė Nr. 3. Suomijos patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas	Remiasi Suomijos atvirų duomenų strategija ⁷ : <ul style="list-style-type: none"> Sukurtos visos techninės ir 	<ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų portalo statistinių rodiklių stebėseną; Atvirų duomenų strategijos rodiklių stebėseną, bendradarbiaujant su

⁵ Šaltinis: <http://www.assemblee-nationale.fr/14/pdf/projets/pl3318-ei.pdf>

⁶ Šaltinis: <http://vnk.fi/julkaisu?pubid=18703>

⁷ Šaltinis: <http://vm.fi/documents/10623/1107406/Avoimen+tiedon+ohjelma+loppuraportti/8eaace68-6f3b-4a48-8b57-c5866315bf13?version=1.0>

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
	<p>organizacinės priemonės atverti visus pagrindinius atvirų duomenų šaltinius;</p> <ul style="list-style-type: none"> Atviri duomenys prieinami nemokamai ir tokiu formatu, kuris skatina pakartotinį duomenų naudojimą; Užtikrintas reikiamas kompetencijų lygis efektyviam atvirų duomenų iniciatyvų vykdymui. 	<p>ministerijomis, agentūromis, vietos valdžios įstaigomis ir tyrimų centrais;</p> <ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų strategijoje numatoma sukurti sistemingą informacijos kaupimo ir stebėsenos modelį.
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis</p> 	<p>Vertinamos šios pagrindinės sritys:</p> <ul style="list-style-type: none"> Šalies ekonomika Privatus sektorius įmonės Viešasis sektorius Vartotojai 	<p>Naudojami šie rodikliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pagrindiniai nacionaliniai ekonomikos rodikliai. Privataus sektoriaus įmonių pajamų augimas; Produktyvumo augimas; Sukurtos naujos paslaugos ir produktai; Įsteigti nauji verslai. Sutaupyti duomenų apsikeitimo kaštai; Produktyvumo augimas. Sutaupytos lėšos gavus turinį nemokamai (vietoj mokamo turinio); Laiko sutaupymai.
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Naujos galimybės mokslininkams, sprendimų priėmėjams, verslui, viešojo sektoriaus organizacijoms ir piliečiams atlikti mokslinius tyrimus. Viešojo sektoriaus skaidrumo didinimas 	<p>Nuoseklus vertinimas nėra atliekamas, socialinio ir politinio poveikio vertinimo fragmentai atliekami vertinant ekonominį poveikį (vertinant poveikį visuomenei ir viešajam sektoriui). Vienas iš atvirų duomenų strategijoje nustatytų siekų – atvirų duomenų poveikio vertinimo metodologijų kūrimas ir tobulinimas.</p>

Išvados:

- Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas Suomijoje labiau akcentuojamas į ekonominį poveikio aspektą.
- Socialiniam ir politiniam poveikiui nėra nuoseklios vertinimo metodikos, tačiau artimiausioje ateityje planuojama tokį sukurti.

3.3. Airija

Airijoje duomenų atvėrimo iniciatyvų įgyvendinimas prasidėjo sąlyginai vėlai – nuo 2014 m. Nepaisant to, 2017 m. duomenimis Airija užėmė pirmąją vietą Europos duomenų portalo atliktame ES šalių duomenų atvėrimo pažangos tyrime.

Viena iš priežasčių, lėmusių tokią sparčią pažangą, yra glaudus ir koordinuotas tarpinstitucinis, vietos valdžios ir tikslinių grupių bendradarbiavimas, taip pat aktyvaus skatinimo naudoti atvertus duomenis priemonės.

Duomenų atvėrimą Airijoje nacionaliniu lygiu koordinuoja Atvirų duomenų priežiūros komitetas (angl. *Open Data Governance Board*), kuriam vadovaujant 2017 m. buvo parengta Airijos atvirų duomenų strategija 2017-2020⁸. Strategijoje numatytas tolimesnis duomenų atvėrimo iniciatyvos įgyvendinimo planas, kritiniai sėkmės faktoriai, taip pat įtvirtintas poreikis atlikti periodinį duomenų atvėrimo poveikio, naudos ir rizikų lyginamąjį vertinimą (pateikiama lentelėje žemiau).

Remiantis parengta strategija, rengiamos duomenų atvėrimo poveikio diskusijų sesijos (angl. *Open Data Impact Series*), kurių metu aptariamos duomenų atvėrimo poveikis skirtingoms sritims. Pirmoji tokia diskusijų sesija buvo organizuojama naujų verslo galimybių sukūrimo tema (pateikiama lentelėje žemiau).

Lentelė Nr. 4. Airijos patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas 	Duomenų atvėrimo kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai: <ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų portalo statistika; Atitikimas VSI ir INSPIRE direktyvos nuostatom; Airijos duomenų atvėrimo pažanga, lyginant su kitomis šalimis (t. y. lyderiaujančių pozicijų išlaikymas). 	Atvirų duomenų priežiūros komitetas rengia ketvirtines duomenų atvėrimo pažangos ataskaitas, kuriose apžvelgiama: <ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų priežiūros komiteto veikla; Įgyvendinti mokymai; Suteikta techninė pagalba; Atvirų duomenų portalo statistiniai duomenys ir funkcionalumų atnaujinimai; Nacionalinio ir tarptautinio bendradarbiavimo duomenų atvėrimo srityje iniciatyvos.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis 	<ul style="list-style-type: none"> Airijos patrauklumo užsienio investuotojams skatinimas; Verslo inovacijų kūrimas; Verslo efektyvumo didinimas; Ekonominio augimo skatinimas. 	Atvirų duomenų priežiūros komitetas per ateinančius 1-3 metus yra įpareigotas parengti nuoseklius duomenų atvėrimo poveikio, naudos ir rizikų vertinimo principus: <ul style="list-style-type: none"> Duomenų atvėrimo veiklos vertinimo rodiklius (angl. <i>KPI</i>); Įvertinti, kaip duomenų atvėrimas prisideda prie viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų efektyvumo didinimo; Matuoti duomenų atvėrimo investicijų grąžą; Stebėti ir matuoti duomenų atvėrimo tendencijas šalies viduje ir tarptautiniu
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis	<ul style="list-style-type: none"> Piliečių sveikatos gerinimas; Piliečių gyvenimo kokybės gerinimas; 	<ul style="list-style-type: none"> Matuoti duomenų atvėrimo investicijų grąžą; Stebėti ir matuoti duomenų atvėrimo tendencijas šalies viduje ir tarptautiniu

⁸ Šaltinis: www.per.gov.ie/wp-content/uploads/Draft-Open-Data-Strategy-2017-2022.pdf

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
	<ul style="list-style-type: none"> • Prisidėjimas prie Išmaniųjų miestų iniciatyvos įgyvendinimo. • Viešojo sektoriaus skaidrumo ir atskaitingumo didinimas; • Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas; • Šalies reputacijos tarptautiniame lygmenyje gerinimas. 	<p>lygmeniu, siekiant išlaikyti Airijos lyderiaujančias pozicijas duomenų atvėrimo iniciatyvos įgyvendinimo srityje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proaktyviai dalyvauti ES ir tarptautiniame kontekste vykdomose duomenų atvėrimo poveikio apklausose / tyrimuose; • Sukurti regioninio bendradarbiavimo galimybes, kurios prisidėtų prie duomenų atvėrimo poveikio didinimo.

Išvados:

- Duomenų atvėrimo iniciatyvą koordinuojanti institucija kas ketvirtį skelbia duomenų atvėrimo pažangos ataskaitas.
- Remiantis 2017 m. parengta Airijos atvirų duomenų strategija, šalis įsipareigojo parengti nuoseklius duomenų atvėrimo poveikio vertinimo rodiklius, atlikti jų stebėseną ir vertinimą.
- Vienas iš numatytų poveikio vertinimo rodiklių – proaktyvus dalyvavimas ES ir tarptautiniame kontekste vykdomose duomenų atvėrimo poveikio apklausose ir tyrimuose. Numatoma, jog dalyvavimas tokiuose tyrimuose ne tik prisidėtų prie nepriklausomo ir objektyvaus Airijos duomenų atvėrimo iniciatyvos pažangos ir poveikio vertinimo, bet ir padėtų Airijai formuoti pažangios, atviros ir patrauklioms investicijoms šalies įvaizdį.

3.4. Ispanija

2009 m. Ispanijoje buvo įkurta Aporta iniciatyva, siekiant skatinti atvirųjų duomenų kultūrą Ispanijoje⁹. Iniciatyvos tikslas – sukurti sąlygas atvirųjų duomenų rinkos plėtrai ir padėti viešojo sektoriaus institucijoms skelbti laisvai pasiekiamą informaciją. Tais pačiais metais Ispanija sukūrė atvirųjų duomenų portalą (viena iš pirmųjų Europoje).

Toliau lentelėje pateikiama Ispanijos patirties analizė duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo srityje.

Lentelė Nr. 2 Ispanijos patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
<p>Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirųjų duomenų portalo statistiniai duomenys. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirųjų duomenų portalo statistiniai duomenys (apsilankymų, iniciatyvų, duomenų katalogų skaičius) ir funkcionalumų atnaujinimai¹⁰; • Konsultacijos su visuomene dėl papildomų duomenų atvėrimo poreikių;

⁹ Šaltinis: <http://datos.gob.es/en/about-aporta-initiative>

¹⁰ Šaltinis: <http://datos.gob.es/en/dashboard>

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominio augimo skatinimas; • Darbo vietų sukūrimas; • Verslo inovacijų kūrimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirų duomenų iniciatyvų brandos lygio žemėlapis¹¹, kuriame nurodomos duomenis atvėrusios institucijos, atvėtų duomenų grupės ir duomenų brandos lygiai pagal 5-ių žvaigždučių modelį. • Tarpsektorinės informacijos asociacija rengia nacionalinės informacijos rinkos ataskaitą, kuri vertina sukurtą pridėtinę vertę kultūros, paslaugų, ekonominėje ir finansinėje, duomenų skelbimo, rinkos tyrimų, geografinės informacijos, turizmo, konsultavimo ir technologijų srityse; • Atvirų duomenų srityje dirbantys darbuotojai.
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas; • Atvirų edukacinių resursų didinimas; • Pažangių kalbos technologijų vystymas; • Išmaniųjų miestų iniciatyvos įgyvendinimas; • Viešojo sektoriaus skaidrumo didinimas; • Viešojo sektoriaus darbuotojų mokymai; • Atviros vyriausybės efektyvumo didinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuojamas Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo forumas dėl atvirų duomenų iniciatyvų įgyvendinimo. • Atvirų duomenų portale skelbiama informacija apie atvirų duomenų pagrindu sukurtus informacinius sprendimus ir paslaugas. • Viešų konsultacijų rengimas. • Kasmetinės atvirų duomenų konferencijos organizavimas.

Išvados:

- Duomenų atvėrimo pažangos vertinimui naudojami atvirų duomenų portalo statistiniai duomenys, kurie atvirų duomenų portale perteikiami interaktyviu žemėlapiu ir atvirų duomenų iniciatyvų suvestinės pavidalu;
- Socialinis ir politinis poveikis matuojamas pasitelkiant viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės ir dialogo forumus, viešas konsultacijas, kasmetines konferencijas atvirų duomenų tema.
- Ekonominis poveikis matuojamas per sukurtą pridėtinę vertę kultūros, paslaugų, ekonominėje ir finansinėje, duomenų skelbimo, rinkos tyrimų, geografinės informacijos, turizmo, konsultavimo ir technologijų srityse bei skaičiuojant atvirų duomenų ir susijusiose srityse dirbančius darbuotojus.

¹¹ Šaltinis: <http://datos.gob.es/en/iniciativas>

3.5. Nyderlandai

Nyderlandų centrinis atvirų duomenų portalas buvo sukurtas 2011 m. Šalyje taip pat veikia regioniniai atvirų duomenų prieigos portalai, institucijos atveria duomenis naudojantis savo internetiniais portalais.

Nacionalinio audito institucija, bendradarbiaudama su šalies atvirų duomenų portalo steigėjas, kasmet (pradedant 2014 m.) parengia atvirų tipų duomenų atvėrimo pažangos vertinimo tyrimus, remiantis Nyderlandų atvirų duomenų politikos gairėmis.

Toliau lentelėje pateikiama Nyderlandų patirties analizė duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo srityje.

Lentelė Nr. 5. Nyderlandų patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas 	<ul style="list-style-type: none"> Duomenų atvėrimo kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai. Duomenų atvėrimo tikslų pasiekimo vertinimo matavimas (pvz., pakartotinio atvirų duomenų naudojimo skatinimas); Duomenų atvėrimas pagal politikos kryptis (įstatymai, valdžios išlaidos, nusikalstamumas, sveikatos apsauga ir kt.). 	<ul style="list-style-type: none"> Atvertų duomenų rinkinių kiekis pagal temas, ministerijas, institucijas; Parlamento narių diskusijos duomenų atvėrimo tema; Konsultacijos su piliečiais per internetines apklausas ir socialinius tinklus. Klausimynų pildymas, nurodant už tikslų įgyvendinimą atsakingas institucijas, pagrindinius iššūkius, tikslo svarbą, pasiekimo būseną (nepradėtas, pradėtas, vykdomas, pasiektas), numatomi tolimesni žingsniai.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis 	<ul style="list-style-type: none"> Technologijų, inovacijų ir investicijų skatinimas; Socialinė ir ekonominė atvirų duomenų nauda. 	2017 metais buvo atlikta studija ¹² , kuri vertino potencialią atvirų duomenų socialinę ir ekonominę naudą, kaip reprezentatyvią imtį pasirinkus 5 duomenų rinkinius (adresų, statinių ir būstų duomenys, kelių eismo duomenys, būsto kainų duomenys, statistiniai duomenys dėl vaikų išnaudojimo, darbo užmokesčio statistiniai duomenys): <ul style="list-style-type: none"> Vertinamos atvirų duomenų iniciatyvų vykdymo ir susijusios sąnaudos; Vertinama tiesioginė ir netiesioginė potenciali atvirų duomenų nauda.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis	<ul style="list-style-type: none"> Duomenų atvėrimo įtaka žmonių sveikatai, aplinkai, infrastruktūrai, 	<ul style="list-style-type: none"> Konsultacijos su visuomene ir viešojo sektoriaus atstovais; Apklauso; Atvejų analizė.

¹² Šaltinis:

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2017/03/20/rapport-maatschappelijke-kosten-batenanalyses-open-data/Rapport+Maatschappelijke+kosten-batenanalyses+open+data+-+20+maart+2017+TU+Delft.pdf>

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
	darbingumui, laisvalaikiui; <ul style="list-style-type: none"> • Valdžios skaidrumo didinimas; • Bendradarbiavimo tarp vadžios ir piliečių skatinimas 	

Išvados:

- Duomenų atvėrimo pažangos vertinimo tyrimai atliekami remiantis Nyderlandų atvirų duomenų politikos gairėmis.
- Vertinant atvirų duomenų poveikį, organizuojamos visuomenės ir verslo internetinės apklausos, taip pat pasitelkiami socialiniai tinklai.
- Duomenų atvėrimo poveikio vertinimui naudojamos sritys: duomenų atvėrimo įtaka žmonių sveikatai, aplinkai, infrastruktūrai, darbingumui, laisvalaikiui, valdžios skaidrumo didinimas, bendradarbiavimo tarp vadžios ir piliečių skatinimas, technologijų, inovacijų ir investicijų skatinimas.

4. Užsienio šalių analizė

4.1. Jungtinės Amerikos Valstijos

JAV atvirų duomenų iniciatyva buvo pradėta vykdyti 2013 m., priėmus atvirų duomenų strategijos vykdomąjį įsakymą bei atvirų duomenų politikos dokumentą, nors pats atvirų duomenų portalas buvo sukurtas dar 2009 m. Šiuo metu JAV atvirų duomenų portalas yra laikomas vienu didžiausių (portale paskelbta daugiau nei 200 tūkst. atvirų duomenų rinkinių¹³), o Atvirų duomenų barometro duomenimis, JAV užima ketvirtą vietą pasaulyje pagal atvirų duomenų iniciatyvos pažangumą.

Toliau lentelėje pateikiama JAV patirties analizė duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo srityje.

Lentelė Nr. 6. JAV patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Duomenų atvėrimo kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai. • Duomenų atvėrimo tikslų pasiekimo vertinimo matavimas (pvz., pakartotinio atvirų duomenų naudojimo skatinimas); 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirų duomenų portalo statistiniai duomenys; • Atskirų valdžios institucijų atveriamų duomenų apimtys vertinimas, atsižvelgiant į šias sritis: <ul style="list-style-type: none"> ○ Informacinių išteklių valdymo planų parengimas; ○ Institucijos duomenų inventorizacijos atlikimas; ○ Atverti ir publikuoti institucijos duomenų rinkiniai.

¹³ Šaltinis: <https://catalog.data.gov/dataset>

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Duomenų atvėrimo statistika pagal institucijas. • Ekonominio augimo skatinimas, ypač šiose srityse: švietimas, sveikatos apsauga ir, transportas; • Kaštų sutaupymai (verslui ir viešajam sektoriui); • Inovacijų skatinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirų duomenų portale skelbiamas atvirų duomenų pagrindu įkurtų verslo atvejų aprašymas; • Apklausa Atviri duomenys 500 JAV¹⁴ (angl. <i>Open Data 500 US</i>), skirta suprasti, kuriuos atvurus duomenis labiausiai naudoja įvairūs verslo sektoriai ir nevyriausybinės organizacijos bei kokias paslaugas, produktus ar socialinę vertę jie sukuria: <ul style="list-style-type: none"> ○ Apklauskos dalyviai – verslo įmonės ir nevyriausybinės organizacijos užpildo klausimyną apie atvirų duomenų naudojimą ir jų daromą įtaką; • Apklauskos rezultatai agreguojami ir pateikiama vertinimo ataskaita.
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Piliečių informuotumo didinimas (apie valstybę ir apie save); • Prieigos prie švietimo išteklių didinimas; • Sveikatos rodiklių gerinimas (per didesnę informuotumą); • Naujų įsidarbinimo galimybių skatinimas; • Viešojo sektoriaus skaidrumo ir atskaitingumo didinimas; • Demokratinio dialogo su piliečiais skatinimas; • Viešojo sektoriaus paslaugų kokybės gerinimas. 	<p>Socialinis ir politinis poveikis nėra sistemingai matuojamas. Vertinami atskiri atvejai ir daromos prielaidos, kokią įtaką tam tikrų duomenų rinkinių atvėrimas gali daryti prieš tai esančiame stulpelyje nurodytoms socialinio ir politinio vertinimo sritims.</p>

Išvados:

- JAV duomenų atvėrimo pažangos vertinimą atlieka remiantis ne tik centrinio atvirų duomenų portalo duomenimis, bet ir atskirų institucijų parengtumu vykdant duomenų inventorizavimo, valdymo ir atvėrimo procesus.
- JAV didelį dėmesį skiria ekonominio poveikio vertinimui per naujų verslų / paslaugų skatinimą ir jų naudojimo viešinimą.

¹⁴ Šaltinis: <http://www.opendata500.com/us/>

- Pagrindiniai socialinio ir politinio poveikio vertinimo rodikliai: piliečių informuotumo didinimas (apie valstybę ir apie save), prieigos prie švietimo išteklių didinimas, sveikatos rodiklių gerinimas (per didesnę informuotumą), naujų įsidarbinimo galimybių skatinimas, viešojo sektoriaus skaidrumo ir atskaitingumo didinimas, demokratinio dialogo su piliečiais skatinimas, viešojo sektoriaus paslaugų kokybės gerinimas.

4.2. Australija

Australija taip pat yra laikoma viena iš atvirų duomenų iniciatyvų įgyvendinimo lyderių pasaulyje. Australija teikia prioritetus aukštos vertės ir kokybės duomenų atvėrimui, pasitelkiant atvirų duomenų pakartotinį panaudojimą skatinančius įrankius (pvz., API). 2013 m. sukūrus centrinę Australijos atvirų duomenų portalą buvo pradėta nuosekli duomenų atvėrimo skatinimo ir vertinimo programa:

- Sukurtos el. priemonės ir gairės, skirtos institucijoms paruošti duomenis atvėrimui¹⁵;
- Sukurta viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės programa, skirta palengvinti atvirais duomenimis grįstų inovatyvių sprendimų plėtrą;
- Parengta atvirų duomenų politika ir programa.

2016 m. centrinė Australijos valdžia parengė Atvirų duomenų ekonominio poveikio ir jo svarbos vertinimo studiją¹⁶ (angl. *Open government data and why it matters*), kurioje apžvelgė dažniausiai naudojamus duomenų atvėrimo poveikio vertinimo metodus (pateikta lentelėje žemiau).

Lentelė Nr. 7. Australijos patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirų duomenų portalo statistiniai duomenys; • Duomenų atvėrimo pažanga, atsižvelgiant į esminius atvirų duomenų iniciatyvos strateginius tikslus: <ul style="list-style-type: none"> ○ Atverti didelės vertės duomenų rinkinius; ○ Transformuoti skaitmeninės informacijos ir paslaugų pateikimą; ○ Užtikrinti tinkamą atvirų iniciatyvų sklaidos vykdymą. 	Atvirų duomenų portale matuojamas: <ul style="list-style-type: none"> • Bendras duomenų rinkinių skaičius; • Per pastarąją savaitę atnaujinti duomenų rinkiniai; • Daugiausiai kartų atnaujinti duomenų rinkiniai; • Duomenų rinkiniai pagal organizacijas; • Daugiausiai duomenų rinkinių atvėrusios organizacijos.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurtos naujos paslaugos ir produktai, kurie lemia didesnę vartojimą, naujų darbo vietų sukūrimą ir 	<ul style="list-style-type: none"> • Duomenų atvėrimo ekonominio poveikio vertinimo ataskaitoje nurodomi šie poveikio matavimo vienetai: <ul style="list-style-type: none"> ○ Investicijos į duomenų atvėrimą; ○ Tiesioginė vertė;

¹⁵ Šaltinis: https://toolkit.data.gov.au/index.php?title=Main_Page

¹⁶ Šaltinis: <https://www.communications.gov.au/publications/open-government-data-and-why-it-matters>

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
	<ul style="list-style-type: none"> didesnes mokestines pajamas; Inovacijų skatinimas; Konkurencingumo skatinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> Netiesioginė vertė; Pakartotinio panaudojimo vertė. Apklausa Atviri duomenys 500 Australijoje¹⁷ (angl. <i>Open Data 500 Australia</i>), skirta suprasti, kuriuos atvirus duomenis labiausiai naudoja įvairūs verslo sektoriai ir nevyriausybinės organizacijos bei kokias paslaugas, produktus ar socialinę vertę jie sukuria: <ul style="list-style-type: none"> Apklausoje dalyviai – verslo įmonės ir nevyriausybinės organizacijos užpildė klausimyną apie atvirų duomenų naudojimą ir jų daromą įtaką; Apklausoje rezultatai agreguojami ir pateikiama vertinimo ataskaita. Atvirų duomenų portale skelbiama informacija apie atvirų duomenų pagrindu sukurtus informacinius sprendimus ir paslaugas. Atskiras socialinio ir politinio poveikio vertinimas nėra atliekamas.
Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis 	<ul style="list-style-type: none"> Įsitraukimo į vietos bendruomenes skatinimas; Aplinkosaugos ir klimato kaitos problemų sprendimas; Piliečių informuotumo ir savarankiško sprendimų priėmimo skatinimas; Piliečių dalyvavimo demokratinuose procesuose skatinimas; Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų kokybės augimas; Viešojo sektoriaus duomenų apsaugos kaštų mažinimas. 	

Išvados:

- Vertinant duomenų atvėrimo pažangą, atsižvelgiama ne tik į atvertus naujus duomenų rinkinius, bet ir esamų atvirų duomenų rinkinių atnaujinimus.
- Australijoje buvo rengiami keli duomenų atvėrimo poveikio tyrimai, kurie buvo akcentuoti į duomenų atvėrimo ekonominį vertinimą.
- Pagrindinis duomenų atvėrimo poveikio matavimo metodas – apklausa.

4.3. Kanada

Kanada yra viena iš pirmųjų šalių pasaulyje, pradėjusių vykdyti duomenų atvėrimo iniciatyvas – 1985 m. buvo parengtas Prieigos prie informacijos aktas (angl. *Access to Information Act*), kuriame buvo įtvirtinta piliečių teisė susipažinti su atskirų valdžios institucijų kaupiamą informacija.

2012 m. Kanadoje pradėjo veikti atvirų duomenų portalas. Kartu buvo parengti ir atvirų duomenų iniciatyvą įgyvendinantys teisiniai dokumentai – strategija, veiksmų planas, duomenų atvėrimo gairės. Vienas iš pagrindinių įrankių vertinant duomenų atvėrimo pažangą ir poveikį – atviro dialogo ir konsultacijų su visuomene vedimas (pateikiama žemiau esančioje lentelėje). 2017 m. parengtame Kanados atviros valdžios partnerystės plane¹⁸ nurodyti tikslai sukurti vieningą duomenų atvėrimo

¹⁷ Šaltinis: <http://www.opendata500.com/au/>

¹⁸ Šaltinis: https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Canada_Mid-Term_Self-Assessment_2016-2018_EN.pdf

poveikio vertinimo metodiką, kuri padėtų sistemingai matuoti ir sekti Kanados duomenų atvėrimo rezultatus.

Lentelė Nr. 8. Kanados patirtis atliekant duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą

Vertinimo aspektas	Vertinamos sritys	Vertinimo metodai ir būdai
<p>Duomenų atvėrimo pažangos vertinimas</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Investicijos į duomenų atvėrimą; Įvykdyti duomenų atvėrimo ir panaudos mokymai; Aukštos kokybės duomenų rinkinių atvėrimas; Įvykdytos konsultacijos su visuomene. 	<ul style="list-style-type: none"> Konsultacijos su visuomene, organizuojant viešus diskusijų forumus (angl. <i>panel</i>), individualius susitikimus su visuomenės grupėmis; Internetinių apklausų organizavimas; Konsultacijos su visuomene, pasitelkiant socialinius tinklus; Konsultacijų metu surinktų duomenų (klausimų ir idėjų) agregavimas, suskirstymas pagal temas ir analizavimas. Užsibrėžtų tikslų pasiekimo suvestinės atnaujinimas¹⁹ (angl. <i>Progress tracker</i>).
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: ekonominis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Inovacijų ir verslumo skatinimas; Mokslinių tyrimų skatinimas; Gavybos pramonės šakų skaidrumo didinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> Renkami statistiniai duomenys apie tai: <ul style="list-style-type: none"> Kiek šalies regionų turi duomenų atvėrimo priegas ir programas; Kiek investicijų skiriami atskirų regionų atvirų duomenų portalų išlaikymui. Atvirų miestų indeksas (angl. <i>Open Cities Index</i>) – apklausa²⁰, padedanti išmatuoti duomenų atvėrimo mastą ir poveikį didžiausiuose Kanados miestuose. Apklausos rodikliai skirstomi pagal tris pagrindines temas – atvirų duomenų parengtumas, iniciatyvų įgyvendinimas ir rezultatai miestui. Rezultatai lyginami su kitų miestų duomenimis, sudaroma reitingo lentelė. Atskirų miestų iniciatyvos, siekiant išmatuoti duomenų atvėrimo poveikį: <ul style="list-style-type: none"> Duomenų atvėrimo poveikio žemėlapis sudarymas; Straipsniai spaudoje apie duomenų atvėrimo praktinius panaudos atvejus (sėkmės istorijos); Bendradarbiavimas su universitetais ir tyrimų centrais, siekiant nustatyti labiausiai miestui tinkamas duomenų atvėrimo poveikio matavimo metodologijas. Atskiras socialinio ir politinio poveikio vertinimas nėra atliekamas.
<p>Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas: socialinis ir politinis</p> 	<ul style="list-style-type: none"> Tvarios, integralios ir socialiai atsakingos visuomenės formavimas; Vietos bendruomenių problemų sprendimas; Viešojo sektoriaus išlaidų skaidrumas; Piliečių skatinimas dalyvauti demokratiame šalies valdyme. 	

¹⁹ Šaltinis: <http://open.canada.ca/en/content/progress-tracker-third-biennial-plan-open-government-partnership>

²⁰ Šaltinis: <https://publicsectordigest.com/2017-open-cities-index-methodology>

Išvados:

- Plačiausiai naudojamos duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo priemonės – konsultacijos su visuomene, idėjų ir klausimų rinkimas, sisteminimas, analizė ir panaudojimas, vykdant duomenų atvėrimo iniciatyvas.
- Duomenų atvėrimo socialinio ir politinio poveikio vertinimui naudojamas atvirų miestų indeksas - apklausa, padedanti išmatuoti duomenų atvėrimo mastą ir poveikį didžiausiuose Kanados miestuose.

5. Tarptautinės organizacijos

5.1. Europos Komisija

Europos Komisija yra viena iš lyderiaujančių institucijų Europos atvirų duomenų politikos formavimo srityje. Europos Komisijos sprendimu²¹ 2012 m. buvo sukurtas Europos atvirų duomenų portalas (angl. *EU Open Data Portal*), kuris tapo vienu iš pagrindinių priemonių Europos Komisijai ir kitoms ES veikiančioms institucijoms atverti kaupiamus duomenis.

Europos Komisija nuolat organizuoja ir prisideda prie atvirų duomenų politikos gerosios praktikos, vieningų atvėrimo standartų, reikalavimų nustatymo, taip pat vykdo duomenų atvėrimo vertinimą ES šalyse. 2018 m. pirmoje pusėje Europos Komisija planuoja²² atlikti Atnaujintos Direktyvos perkėlimo ir atvirų duomenų pakartotinio naudojimo vertinimą. Vertinimo metu bus analizuojamas Atnaujintos Direktyvos įgyvendinimas ES šalyse, pakartotinio atvirų duomenų panaudojimo atvejai ir galimas duomenų atvėrimo poveikis. Prognozuojama, jog bus pastebimi ir analizuojami šie poveikio aspektai:

- **Ekonominis poveikis:** informacijos valdymo srityje veikiančios įmonės (leidyba, rinkos analizė, IT ir susijusios sritys), inovatyvių paslaugų ir įmonių steigimas ir investicijos į jas, smulkaus ir vidutinio verslo skatinimas sumažinus pateikimo į rinką barjerus (per didesnę automatizuotai nuskaitomas informacijos prieinamumą), viešojo sektoriaus įstaigų efektyvumo didinimas.
- **Socialinis poveikis:** didesnis darbuotojų poreikis su informacija ir jos valdymu susijusiuose sektoriuose (darbuotojų judėjimas), produktyvesnė informacijos paieška, greitesnė prieiga prie informacijos, efektyvesnis išteklių pasiskirstymas, laiko sutaupymai, sprendimų automatizavimas, standartizavimas, sąveikumo sprendimų kūrimas, gerosios praktikos dalijimasis, viešojo sektoriaus atvirumo ir atskaitingumo didinimas, geresnė komunikacija su piliečiais ir jų poreikių supratimas, pasitikėjimo valdžia didinimas, didesnės piliečių sprendimų galios, sąlygojančios teigiamų pokyčių inicijavimą, suteikimas.
- **Aplinkosauginis poveikis:** efektyvesnio išteklių naudojimo sąlygojamas taršos mažinimas privačiame (nereikia vykti į instituciją, kad gautum duomenis) ir viešajame (mažesnis elektros sunaudojimas dėl efektyviau saugomos informacijos) sektoriuose.
- **Poveikis administracinės naštos mažinimui:** standartizuotai pateikiami duomenys ir jų pakartotinio panaudojimo taisyklės (licencijos) bei API sudarys sąlygas sumažinti administracinę naštą rengiant ir teikiant viešojo sektoriaus srities informaciją. Kai kurios institucijos, gaudavusios pajamas už duomenų parengimą ir pateikimą, šiuos pajamų srautus praras, tačiau remiantis kitų šalių praktika, šių pajamų praradimas bus su kaupu kompensuojamas dėl naudos, kurią sudarys duomenų atvėrimas visu ekonominiu lygmeniu. Be to, bus sutaupomos lėšos susijusios su mokėjimų administravimu (kurios dažnu atveju prilygsta arba beveik siekia atlygio už duomenis dydį).

²¹ Šaltinis: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32011D0833>

²² Šaltinis: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiative/.../090166e5b523f50f_en

Duomenų atvėrimo poveikio vertinimas pasitelkiant kitas Europos Komisijos metodikas

Europos Komisijos sąveikumo (angl. interoperability) sprendimų įtakos vertinimo metodika

2015 m. Europos Komisijos užsakymu buvo parengta metodika, skirta įvertinti ES šalių viešojo sektoriaus institucijų naudojamų sąveikumo sprendimų tiesioginį ir netiesioginį poveikį. Vertinimo metodika siūlo matuoti sąveikumo sprendimų poveikį šioms šalims: sprendimų kūrėjams, sprendimų naudotojams ir visuomenei, o poveikio rodiklius – į finansinius, nefinansinius (tačiau išmatuojamus ir galimus paversti finansiniais) bei kokybinius rodiklius (sklaidos poveikis). Sąveikumo sprendimų poveikis skirstomas į tiesioginį ir netiesioginį. Toliau pateikiamas poveikio vertinimo rodiklių aprašymas:

- Finansinis poveikis:
 - Kaštų sutaupymai naudotojams;
 - Pajamos sprendimų kūrėjams;
 - Veiklos išlaidų sutaupymai sprendimų kūrėjams;
 - Nepriklausomumas nuo vieno duomenų tiekėjo;
 - Inovacijų ir darbingumo skatinimas;
 - Ateities technologijų panaudojimo skatinimas.
- Laiko sutaupymai (nefinansinis išmatuojamas):
 - Laiko sutaupymai duomenų naudotojams;
 - Laiko sutaupymai duomenų rengėjams.
- Pagerinta paslaugų kokybė (nefinansinis išmatuojamas):
 - Didesnis pasitenkinimas teikiamomis paslaugomis;
 - Geresnė duomenų kokybė;
 - Didesnis duomenų pasiekiamumas.
- Kokybiniai rodikliai (sklaidos poveikis):
 - Skaidrumo didinimas;
 - Augimo ir konkurencingumo skatinimas;
 - Fundamentalių teisių apsaugojimas;
 - Sumažėjusi aplinkos tarša;
 - Duomenimis grįstų sprendimų priėmimas;
 - Visuomenės ir valdžios interesų derinimas.

5.2. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos

2013 m. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (toliau – EBPO) parengė tyrimą, kurio apimtyje, be kitų aspektų, nagrinėjo pagrindinius atvirų duomenų iniciatyvų pažangos ir poveikio vertinimo rodiklius²³. Studija išskiria šiuos pagrindinius duomenų atvėrimo pažangos vertinimo rodiklius:

- Teisinės aplinkos brandumas;
- Techninis pasirengimas;
- Organizacinis modelis, skirtas atvirų duomenų iniciatyvų įgyvendinimui;
- Organizacinis pasirengimas;

²³ Šaltinis: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5k46bj4f03s7-en.pdf?expires=1516117914&id=id&accname=guest&checksum=90D55368C9C7A3E38662501C3A9B2078>

- Komunikacija ir bendradarbiavimas;
- Politiniai prioritetai.

Duomenų atvėrimo poveikio vertinimui siūlomi šie rodikliai:

- Inovacijų skatinimas;
- Ekonominė vertė ir produktyvumo augimas;
- Socialinė vertė;
- Politinė vertė.

Siūlomi vertinimo metodai – statistinė duomenų analizė, klausimynai ir atvirų duomenų portalo funkcionalumų analizė.

6. Siūlomi duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo rodikliai

Remiantis ES, užsienio šalių ir tarptautinių organizacijų taikomų praktikų analizės rezultatais, siūlome taikyti šiuos duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo rodiklius. Rodikliai (taip pat ir absoliutūs dydžiai) turėtų būti matuojami periodiškai ir lyginami su ankstesnėmis reikšmėmis, siekiant nustatyti rodiklių didėjimo arba mažėjimo tendencijas. Rodiklių matavimo atskaitos taškas (angl. *baseline*) turėtų būti nustatomas pradinėje atvirų duomenų portalo paleidimo stadijoje.

Duomenų atvėrimo pažangos vertinimo rodikliai

Lentelė Nr. 9. Duomenų atvėrimo pažangos vertinimo rodikliai

Vertinimo sritis	Rodiklis	Galimi informacijos šaltiniai
Duomenų atvėrimo pasiūla	<ul style="list-style-type: none"> • Atvertų duomenų rinkinių skaičius (iš viso); • Atvertų duomenų rinkinių skaičius pagal prioritetines sritis²⁴; • Atvertų duomenų rinkinių skaičius pagal institucijas; • Atvertų duomenų rinkinių užsienio kalbomis skaičius; • Atvertų duomenų rinkinių pasiskirstymas pagal brandos lygius (proc.); • Atvertų neapdorotų duomenų rinkinių (angl. <i>raw data</i>) dalis tarp visų atvertų duomenų rinkinių; • Atvirų duomenų teikėjams sukurti nauji atvirų duomenų portalo funkcionalumai; • Atvirų duomenų naudotojams sukurti nauji atvirų duomenų portalo funkcionalumai; 	<ul style="list-style-type: none"> • Atvirų duomenų portalas

²⁴ Atvirų duomenų prioritetinės sritys (prioritetiniai atvirų duomenų rinkiniai) bus nustatomi vėlesnėse Sutarties vykdymo veiklose

Vertinimo sritis	Rodiklis	Galimi informacijos šaltiniai
	<ul style="list-style-type: none"> Duomenų rinkinių atvėrimo statistika pagal institucijas (pvz., 10-ties daugiausiai duomenų rinkinių atvėrusių institucijų sąrašas). 	
Duomenų atvėrimo paklausa	<ul style="list-style-type: none"> Apsilankymų skaičius; Unikalių naudotojų skaičius; Atvirų duomenų rinkinių parsisiuntimų skaičius (iš viso); Atvirų duomenų rinkinių parsisiuntimų skaičius tinklo paslaugų pagalba (iš viso); Duomenų rinkinių parsisiuntimų skaičius pagal prioritetines sritis; Duomenų rinkinių parsisiuntimų skaičius pagal duomenis atvėrusias institucijas (proc. nuo visų parsisiuntimų); Duomenų rinkinių pasidalijimai socialiniuose tinkluose; Atvirų duomenų pakartotinio panaudojimo atvejai (angl. <i>business case</i>); Atvirų duomenų tema inicijuotų diskusijų skaičius; Užklausų dėl naujų duomenų atvėrimo skaičius. 	<ul style="list-style-type: none"> Atvirų duomenų portalas

Socialinio ir politinio poveikio vertinimo rodikliai

Lentelė Nr. 10. Socialinio ir politinio poveikio vertinimo rodikliai

Vertinimo sritis	Rodiklis	Galimi informacijos šaltiniai
Tiesioginis poveikis	<ul style="list-style-type: none"> Pasitenkinimo teikiamomis paslaugomis padidėjimas, atsižvelgiant į: <ul style="list-style-type: none"> sutrumpėjusią paslaugos (duomenų) gavimo trukmę; aukštesnės kokybės duomenų prieinamumą. 	<ul style="list-style-type: none"> Apklausos
Netiesioginis poveikis	<ul style="list-style-type: none"> Pasitikėjimas valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis; Lietuvos vertinimas ES šalių demokratijos indekse; Lietuvos vertinimas e. valdžios išplėtojimo indekse. 	<ul style="list-style-type: none"> Valstybės kontrolės tyrimai Nepriklausomi tyrimai

Duomenų atvėrimo ekonominio poveikio vertinimo rodikliai

Lentelė Nr. 11. Ekonominio poveikio vertinimo rodikliai

Poveikio sritis	Rodiklis	Galimi informacijos šaltiniai
Ekonominis poveikis verslui (mikroekonominis)		

Poveikio sritis	Rodiklis	Galimi informacijos šaltiniai
Naujų paslaugų / produktų / įmonių sukūrimas	<ul style="list-style-type: none"> Naujos paslaugos / produktai / įmonės paremtos atvirais duomenimis (kiekis); Įmonių veiklos pajamos (%), gautos iš paslaugų / produktų, susijusių su atvirais duomenimis. 	<ul style="list-style-type: none"> Apklausos
Įmonių augimas	<ul style="list-style-type: none"> Pajamų augimas (%); Darbuotojų skaičiaus augimas (kiekis). 	<ul style="list-style-type: none"> Registru centro duomenų bazė Apklausos
Produktyvumo augimas	<ul style="list-style-type: none"> Produktyvumo augimas vienam darbuotojui arba vienai darbo valandai (pajamos lyginamos su darbuotojų skaičiumi arba pajamų uždirbimui sunaudotu laiku); Laikas, kuris buvo anksčiau sugaištamas ieškant informacijos (kiekis) ir jo vertė (darbo). 	<ul style="list-style-type: none"> Registru centro duomenų bazė Apklausos Darbo laiko vertės kitimo rodikliai
Ekonominis poveikis visuomenei		
Laiko ir kaštų sutaupymas	<ul style="list-style-type: none"> Naudojami atviri duomenys (kiekio vienetai) ir jų ankstesnė kaina; Laikas, kuris anksčiau buvo sugaištamas ieškant informacijos (kiekis) ir jo vertė (ne darbo). 	<ul style="list-style-type: none"> Apklausos Duomenų pateikimo įkainiai institucijose Ne darbo laiko vertės kitimo rodikliai
Ekonominis poveikis viešajam sektoriui		
Kaštų sutaupymas	<ul style="list-style-type: none"> Darbo valandų, skirtų duomenų pateikimo užklausų įgyvendinimui, skaičiaus skirtumas ir darbo valandos kaštai; Sutaupymai, skirti duomenų pateikimo užklausų įgyvendinimo žmogiškiesiems ištekliams. 	<ul style="list-style-type: none"> Apklausos (paslaugų teikimo pokyčių stebėsenai); Įstaigų finansinės atskaitomybės ataskaitos.
Produktyvumo augimas	<ul style="list-style-type: none"> Suteiktos paslaugos, susijusios duomenų pateikimo užklausų įgyvendinimu (išorei), lyginant su darbuotojų skaičiumi; Atliktos užduotys, susijusios su duomenų parengimu (vidinės), lyginant su darbuotojų skaičiumi. 	<ul style="list-style-type: none"> Apklausos; Darbo laiko vertės kitimo rodikliai.
Poveikis šalies ekonomikai (makroekonominis)		
Tikslinių sektorių augimas	<ul style="list-style-type: none"> Tikslinių sektorių, naudojančių atvirus duomenis, pajamų augimas. 	<ul style="list-style-type: none"> Statistikos portalo duomenys
Produktyvumo augimas	<ul style="list-style-type: none"> Tikslinių sektorių, naudojančių atvirus duomenis, darbo našumo indekso augimas. 	<ul style="list-style-type: none"> Statistikos portalo duomenys

Informacija iš apklausų galėtų būti naudojama ne kuriant naujas apklausas, o papildant esamas, pvz., Lietuvos statistikos departamento naudojamas apklausą „Informacinių technologijų naudojimas įmonėse“, „Informacinių technologijų naudojimas namų ūkiuose“ bei „Informacinių technologijų naudojimas valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose“.

7. Nepriklausomo vertinimo taikymas

Nepriklausomo vertintojo vaidmenį dažniausiai atlieka tarptautinės organizacijos, institutai ir kiti nepriklausomi vertintojai (pavyzdžiai pateikti šioje ataskaitoje). Nors tokių vertinimų metodai (ir šalių vieta reitinguose) skiriasi, tarptautinės organizacijos naudoja pakankamai pažangias ir įvairialypius duomenis apimančias metodikas, todėl galima teigti, jog tokių vertinimų išvados yra gana objektyvios. Be to, šalys gali palyginti savo pažangos rodiklius ne tik su ankstesnių metų rodikliais, bet ir kaimyninių ar lyderiaujančių šalių lygiu. Pavyzdžiui, rekomenduojama dalyvauti Atvirų duomenų barometro vertinime, kuriame įvertinamas 115 šalių pasiruošimas atvirų duomenų iniciatyvų vykdymui, atvirų duomenų programų įgyvendinimas ir atvirų duomenų poveikis verslui, viešajam sektoriui ir visuomenei.

Siekiant inicijuoti nepriklausomo duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo atvejus, siūloma bendradarbiauti su institucijomis, atliekančiomis įvairaus pobūdžio verslo, visuomenės ir viešojo sektoriaus apklausas ir kitus tyrimus, numatant įtraukti papildomus klausimus ar vertinimo aspektus, susijusius su atvirų duomenų iniciatyva. Pavyzdžiui, įtraukti papildomus klausimus į Lietuvos statistikos departamento vykdomas apklausas „Informacinių technologijų naudojimas“ bei Valstybės kontrolės atliekamus tyrimus.

8. Išvados ir rekomendacijos dėl duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo metodikų pasirinkimo bei vertinimo atlikimo tvarkos Lietuvoje

Išvados:

- Duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimą atlieka tarptautinės organizacijos, nepriklausomi tyrimų centrai ir pačios šalys.
- Labiau pažengusius ir nuoseklius vertinimo kriterijus naudoja tarptautinės organizacijos ir nepriklausomi tyrimų centrai.
- Atskiros šalys vertina tuos duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo rodiklius, kurie yra svarbūs jų nacionalinėms strategijoms ir atvirų duomenų iniciatyvų tikslams.
- Dažniausiai vertinamas ir statistiniais duomenimis grindžiamas rodiklis – atvirų duomenų pažanga (atvirų duomenų portalų lankytojų, peržiūrų skaičius, atvertų duomenų rinkinių kiekis ir kt.).
- Statistiniai duomenys renkami grindžiant atvirų duomenų ekonominį poveikį (pvz., atvirų duomenų pagrindu įkurtų įmonių skaičius, jų darbuotojų skaičius, apyvarta ir kt.)

Rekomendacijos:

- Lietuva ne tik turėtų dalyvauti tarptautiniuose tyrimuose, bet ir atlikti savo atvirų duomenų pažangos ir poveikio vertinimą.
- Atvirų duomenų pažangos ir poveikio vertinimas turėtų būti inicijuojamas ir atliekamas centrinės institucijos, atsakingos už atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimą, taip pat bendradarbiaujant su kitomis institucijomis (pvz., Statistikos departamentu).
- Duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimas turėtų būti atliekamas remiantis jau parengtomis Europos Komisijos ar kitų institucijų skaičiavimo metodikomis / gairėmis, kai kuriuos vertinimo aspektus pritaikant prie Lietuvos specifikos.

- Lietuvos duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio vertinimo rodikliai turėtų sietis su Lietuvos atvirų duomenų iniciatyvos įgyvendinimo tikslais:
 - Pažangos rodikliai turėtų būti siejami su atvirų duomenų portalo statistiniais duomenimis, portalo funkcionalumais ir atvertų duomenų brandos lygiu.
 - Poveikio rodikliai turėtų būti siejami su ekonomine, socialine ir politine nauda – padidėjusiu efektyvumu, pridėtinės vertės kūrimu, skaidrumu, atskaitingumu bei pasitikėjimu vadžia.
- Duomenų atvėrimo ekonominis poveikis turėtų būti matuojamas atsižvelgiant į duomenų atvėrimo įtaką naujų verslo įmonių / paslaugų / inovacijų sukūrimui (pvz., paslaugų pajamos, įdarbinti darbuotojai), laiko sutaupymą (duomenų atvėrimą vykdančiai institucijai ir naudotojui), duomenų apsikėitimo kaštų sutaupymą (infrastruktūrai ir kelionėms).
- Duomenų atvėrimo socialinio ir politinio poveikio vertinimas galėtų būti atliekamas dvejopai:
 - Vertinant tiesioginį poveikį (pvz., didesnis pasitenkinimas teikiamomis paslaugomis, didesnis duomenų prieinamumas, aukštesnės kokybės duomenų prieinamumas);
 - Vertinant netiesioginį poveikį ir jo įtaką susijusiems rodikliams (pvz., viešojo sektoriaus skaidrumo padidėjimas, piliečių skatinimas dalyvauti demokratiniuose procesuose, valdžios atskaitomybės didinimas).
- Atvirų duomenų iniciatyvai pasiekus aukštesnį brandos lygį, duomenų atvėrimo pažangos ir poveikio metodika ir vertinimo rodikliai turi būti peržiūrimi (pvz., daugiau dėmesio skiriama atnaujintų duomenų rinkinių skaičiaus didėjimui).
- Rengiant atvirų duomenų portalo technines ir organizacines priemones, turi būti numatytos galimybės naudotojams pateikti poreikius (užklausas) dėl papildomo institucijų duomenų atvėrimo. Vertinant duomenų atvėrimo pažangą, turi būti atsižvelgta į šių poreikių įgyvendinimo rezultatus.
- Siekiant įgyvendinti nepriklausomo atvirų duomenų pažangos ir poveikio vertinimą, Lietuva turėtų proaktyviai dalyvauti tarptautinių organizacijų vykdomuose tyrimuose (pvz., Atvirų duomenų barometro vertinimuose, Atvirų duomenų portalo vertinime).